

La política cultural autonòmica com a sistema

Published by [Interacció](#) [1] on 01/07/2014 - 14:25 | Last modification: 20/08/2026 - 08:22

La descentralització cultural iniciada amb l'Estat de les autonomies havia situat les comunitats autònomes al centre de gravetat de la política cultural espanyola. El monogràfic *La política cultural en España: los sistemas autonómicos*, publicat el 2012, parteix d'una constatació significativa: malgrat aquest protagonisme, la política cultural autonòmica havia estat molt poc estudiada de manera empírica i comparada. Els treballs reunits volen començar a cobrir aquest buit examinant com s'han construït, articulats i transformat diferents sistemes autonòmics de política cultural.

El monogràfic és resultat d'una recerca desenvolupada durant sis anys per investigadors de diverses universitats espanyoles. L'estudi adopta una perspectiva principalment sociològica i combina una reconstrucció longitudinal de les polítiques culturals amb l'anàlisi de les relacions entre administracions, responsables polítics i tècnics, equipaments, associacions professionals i empreses culturals. L'interès no se situa únicament en les polítiques adoptades, sinó també en els **jocs d'actors, les formes de coordinació i els problemes de governança que configuren cada sistema cultural autonòmic**.

La descentralització no produeix simplement disset polítiques culturals diferents: genera sistemes territorials de política cultural condicionats per les institucions, les identitats, els actors i les relacions entre nivells de govern.

La recerca estudia set comunitats: Catalunya, Galícia, Madrid, País Valencià, Aragó, País Basc i Andalusia. La selecció permet contrastar territoris molt diferents quant a dimensió, desenvolupament socioeconòmic, estructura del sector cultural, competències, llengua pròpia i pes de les forces nacionalistes o regionalistes. La presentació adverteix que els articles no constitueixen encara una comparació sistemàtica: són interpretacions focalitzades de cada cas que ofereixen materials per construir-la.

Els casos mostren fins a quin punt una mateixa arquitectura descentralitzada pot generar configuracions diferents. A l'Aragó, l'atomització del sector i la concentració cultural a Saragossa conviuen amb una articulació feble entre nivells de govern. A Andalusia apareixen els dilemes entre especialització administrativa i transversalitat, juntament amb un sector privat i un tercer sector dispersos i dependents de les ajudes públiques. Al País Valencià, el conflicte lingüístic i identitari estructura un sistema dividit, alhora que una cultura popular vigorosa manté una forta implantació local. Galícia és interpretada a partir de la progressiva formació d'un espai propi de política cultural.

El País Basc permet observar el pas d'una política fortament vinculada al conflicte polític i identitari cap a un camp cultural més autònom i orientat a la planificació estratègica i la governança. A Catalunya, en canvi, les oposicions polítiques i institucionals sorgides al començament del període autonòmic dificulten l'articulació i racionalització del sistema, malgrat els intents posteriors de corregir-les. Madrid representa una configuració singular: l'absència d'una identitat regional cultural prèvia i el pes de les institucions estatals afavoreixen una administració autonòmica tardana i fortament mimètica respecte de l'Administració central.

La comparació permet als autors formular una hipòtesi especialment rellevant: **la construcció de les polítiques culturals autòniques no s'explica només per la descentralització administrativa, sinó també per la capacitat de la cultura per intervenir en la construcció política del territori**. Allà on la cultura assumeix una càrrega identitària més forta, com a Catalunya o al País Basc i, en menor mesura, a Galícia, sembla existir un impuls més gran per constituir i articular un sistema propi. Madrid funcionaria com el cas invers, mentre que els interessos i conflictes polítics poden frenar els processos de racionalització fins i tot allà on aquesta voluntat d'articulació existeix.

El resultat és una imatge de la política cultural espanyola allunyada d'un simple repartiment competencial. Els diferents territoris han desenvolupat sistemes relativament complexos i progressivament homogeneïtzats en objectius i formes de funcionament, amb problemes compartits de burocratització i clientelisme, alhora que les trajectòries institucionals, les estructures territorials i els conflictes polítics produeixen diferències substancials entre comunitats.

Llegit avui, el monogràfic conserva interès sobretot per aquest canvi d'escala analítica: convida a entendre una política cultural com un sistema de relacions i no únicament com la suma de programes, pressupostos i equipaments. Al mateix temps, la presentació reflecteix clarament el marc de preocupacions de començaments de la dècada de 2010. La governança hi apareix principalment associada a l'articulació institucional i sectorial, mentre que qüestions que posteriorment adquiririen més centralitat, com els drets culturals, les desigualtats en la participació o la capacitat ciutadana d'incidir en les decisions culturals, no estructuren encara l'anàlisi. Aquesta distància temporal no invalida la proposta. Permet veure amb més precisió com ha canviat la pregunta sobre què significa governar la cultura. (n. de l'e., 2026)

Referència

Rodríguez Morató, A., i Rius Ulldemolins, J. (Coord). (2012). *Revista de Investigaciones Políticas y Sociológicas*, 11(3)

[Consultar el document complet](#) [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: polítiques culturals

Tags: governança cultural

Tags: recerca cultural

Tags: estudis socials de la cultura

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2014/politica-cultural-autonomica>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://www.redalyc.org/revista.oa?id=380&numero=28439&tipo=coleccion>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/5178>